

Lausunto

02.09.2019

MV/122/05.01.02/2019 1 (3)

Helsingin seurakuntayhtymä
Kolmas linja 22
00530 HELSINKI

Viite Lausuntopyyntö 2.7.2019

Asia **HELSINKI, Kannelmäen kirkon seurakuntarakennuksen purku ja uuden rakentaminen**

Helsingin seurakuntayhtymä on pyytänyt Museoviraston lausuntoa koskien Kannelmäen kirkon siipiosan seurakuntatilojen purkamista ja korvaamista uudisrakennuksella. Lausuntopyynnön liitteenä on Leppänen arkkitehdit Oy:n laatimat luonnossuunnitelmat (29.4.2019 ja 6.6.2019) sekä Kannelmäen kirkon rakennushistoriaselvitys (6.6.2019). Museovirasto on antanut aiemmin lausunnon koskien asiaa (MV/152/05.03.00/2016).

Arkkitehtitoimisto Marjatta ja Martti Jaatinen suunnittelema betonirakenteinen on valmistunut ja vihitty käyttöön 1968. Kirkkorakennus käsittää kaksi toisistaan erottuvaa osaa: korkean veistoksellisen kirkkosalin sekä matalan pelkistetyn siipiosan seurakuntien tiloille. Kirkkosalin ja seurakuntarakennuksen väliin jää kapea vihervyöhyke. Kirkkoa ja seurakuntatiloja on peruskorjattu ja niihin on tehty muutoksia 1990-luvulla ja 2000-luvun alussa (mm. kirkon esteetön käynti seurakuntarakennuksen kautta). Siipiosaan on lisäksi tehty laajennusosa 1990-luvulla. Suuri osa Kannelmäen kirkon seurakuntarakennuksesta on nykyisin tyhjiillään.

Kannelmäen kirkko on suojeltu 8.6.2004 Kirkkohallituksen päätöksellä ja sitä koskevat kirkkolain 5§:n suojelusäännökset: "Suojaus käsittää myös kirkon kiinteän sisustuksen, siihen liittyvät maalaukset ja taideteokset, sekä pihapiirin. "Kirkon suojelupäätöksessä todetaan myös Kannelmäen kirkon edustavan 1960-luvun korkeatasoista ja ennakkoluulotonta arkkitehtuuria. Lisäksi todetaan, että "suojelu koskee seurakuntakeskustiloja, sekä pihan rakenteita siltä osin, kuin ne vaikuttavat Kannelmäen kirkossa kävijän tai kirkkoa tarkastelevan koettavissa olevaan". Kirkkolain mukaan suojelun tavoitteena on turvata kirkollinen rakennettu kulttuuriympäristö osana kulttuuriperintöä, vaalia sen ominaisluonnetta ja erityispiirteitä sekä esittää sen kulttuurisesti kestävää hoitoa ja käyttöä.

Kannelmäen kirkko sijaitsee asuinrakennusten ympäröimällä puistoalueella. Kirkko sijaitsee voimassaolevan asemakaavan (vahv.16.4.1966) mukaan kirkon ja muiden seurakunnallisten rakennusten korttelialueella. Asemakaavassa ei ole suojelumerkintää.

Seurakuntarakennuksen purkaminen

Helsingin seurakuntayhtymä on päättänyt esittämään Kannelmäen kirkon siipiosan purkamista ja uudisrakennusosan toteuttamista sen paikalla. Seurakuntayhtymän näkemyksen mukaan betonirakenteinen, osin rinteeseen upotettu, seurakuntarakennus on rakennusteknisesti elinkaarensa päässä. Pääosa pohjakerroksen tiloista on jouduttu poistamaan käytöstä vuonna 2015 mm. sisäilmaongelmien takia. Seurakunnan toimitilarat Kannelmäen alueella on vähentynyt ja kirkossa aiemmin toiminut

ruotsinkielinen seurakunta on siirtänyt toimintansa muualle. Tilojen käyttötarpeet ovat muuttuneet rakennusajankohdan jälkeen. Käyttäjiltä saadun palautteen perusteella nykyiset tilat ovat liian suuret eivätkä ne palvele kaikilta osin käyttäjien tarpeita.

Aiemman lausuntopyynnön aineistoon kuuluvassa selvityksessä (Wise Group Finland Oy) tuotiin esiin merkittäviä puutteita ulkoseinien, maanvastaisten seinien ja alapohjien rakenteiden kosteusteknisessä toiminnassa sekä rakennuksen alapuolella kulkevien pohjaviemärien vuodot. Rakennuksen on havaittu sisäilman laatua heikentäviä tekijöitä sekä puutteita pääosin rakennusaikaisessa ilmanvaihdossa. Kiinteistön peruskorjauskustannusten on arvioitu ylittävän uudisrakentamisen kustannustason.

Museovirasto ei puoltanut aiemmassa lausunnossaan Kirkkohallituksen päätöksellä suojeltuun rakennuskokonaisuuteen olennaisesti kuuluvan siipiosan purkamista. Seurakuntayhtymän, suunnittelevan arkkitehdin, Kirkkohallituksen ja Museoviraston vaihtelevin kokoonpanoin käydyissä neuvotteluissa sekä muussa yhteydenpidossa on 2017 päädytty siihen, että siipiosa voidaan korvata uudisosalla. Tältä pohjalta suunnitelmaa sovittiin kehitettäväksi siten, että siipiosan asema osana kokonaisuutta säilyy esitettyä paremmin. Museoviraston edustaja on osallistunut uudisrakennuksen luonnossuunnitelmien ohjaukseen.

Kirkollisen rakennuksen olennaista muuttamista tai purkamista tai käyttötarkoituksen muuttamista koskeva kirkkovaltuuston päätös on aina alistettava kirkkohallituksen vahvistettavaksi. Kirkkolain 24 luvun 8b §:n mukaisesti Museovirasto saa valittamalla hakea muutosta seurakunnan ja seurakuntayhtymän viranomaisen päätökseen, kun päätös koskee suojeltua kirkollista rakennusta.

Uudisrakennussuunnitelma

Vanhan seurakuntarakennuksen (n. 2 870 k-m²) paikalle rakennetaan osin kolmikerroksinen uudisrakennus (n.3 340 brm²). Arkkitehtisuunnittelun lähtökohtana on nykyisen kaltainen eleetön, suorakaiteen muotoinen rakennushahmo, joka toimii neutraalina jalustana kirkolle. Uudisrakennuksen kaksikerroksisessa osassa on tilat seurakuntatoimintaan (n.725 brm²) ja kolmikerroksisessa osassa tilat päiväkodille (n.630 brm²) ja palvelutalolle (n.1460 brm² / 32 asuinhuonetta). Rakennuksen kaksi ja kolmikerroksinen osa ovat yhtä korkeita, mikä on johtanut mataliin kerroskorkeuksiin hoivataloissa. Lisäksi rakennuksessa on yhteisiä ja teknisiä tiloja (n.525 brm²).

Seurakuntarakennuksen pääsisäänkäynti ja kirkon esteetön käynti on sijoitettu entiselle paikalle. Hoivakodin yhteinen piha-alue ja parvekkeet avautuvat puistoon kirkkosalin puolelle. Hoivakodin lounaispäädyn ja puiston väliin jää erittäin kapea piha-alue. Seurakuntarakennuksen edustalla olevalle kapealle piha-alueelle sijoittuu seurakuntatoiminnan asiakas- ja huoltoliikenne sekä hoiva- ja päiväkodin saatto- ja huoltoliikenne ja pysäköintipaikat. Piha-alueen suunnitelmissa ei ole eritelty liikenteen järjestelyjä.

Museoviraston kanta

Uudisrakennuksen suunnittelussa on huomioitu Museoviraston aiemmassa lausunnossa esittämiä uudisrakentamisen arkkitehtuuria, hahmoa ja materiaaleja koskevia näkökohtia. Uudisrakennuksen kerrosalasta merkittävä osa on esitetty hoiva-asumiseen. Suunnitelmissa esitetyt hoiva-asumiseen liittyvät parvekkeet ja piha-alueen muutokset muuttavat kokemusta kirkkorakennuksesta julkisena rakennuksena erityisesti rakennuksen kaakon (kirkkopihan, kirkon) puolelta.

Jatkosuunnittelussa on tärkeää, että uudisosan julkisivut ovat kirkon ja kirkkopihan suuntaan mahdollisimman neutraaleja ja eleettömiä. Lisäksi on erityisen tärkeää, ettei uudisrakennus kasva korkeutta nyt esitetystä.

Seurakuntakeskuksen sisäänkäynti ja aulat johdattavat suojeltuun kirkkosaliin, mikä edellyttää uudisosan ja kirkko-osan liittymisen tarkkaa tutkimista. Uudisrakennuksen muun kuin seurakunnallisen toiminnan sisäänkäynnit ja huoltoliikenne tulee suunnitella kirkkorakennuksen hierarkia huomioiden. Kirkkorakennusta ympäröivä kirkkopihan säilyminen yhtenäisenä puistomaisena vyöhykkeenä on tärkeä osa kirkon arkkitehtuuria. Uudisrakennuksen siipiosan laajuutta tulee tarkastella uudelleen rakennuksen lounaispäädyssä.

Osastonjohtaja

Mikko Härö

Intendentti

Johanna Hakanen

Jakelu Kirkkohallitus

Tiedoksi Yliarkkitehti Kristiina Koskiahon
Keski-Uudenmaan maakuntamuseo
Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus